
SANAYİLEŞME VE KALKINMA DİNAMİKLERİ CİLT 2

Sürdürülebilir Kalkınma ve Beşeri Sermaye

Prof. Dr. Erdem KOÇ

Şubat 2021, SAMSUN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7496-94-0

Kitap Adı

Sanayileşme ve Kalkınma Dinamikleri Cilt 2

Yazar

Prof. Dr. Erdem KOÇ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Sayfa Düzeni

Kadir Kaya

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Bizim Dijital Matbaa

Bisac Code

TEC000000

DOI

10.37609/akya.730

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

“Ekonomik kalkınma, Türkiye'nin özgür, bağımsız, daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye idealinin belkemiğidir. Türkiye bu kalkınmada iki büyük kuvvet dizisine dayanmaktadır: Toprağın iklimleri, zenginlikleri ve başlı başına bir servet olan coğrafi vaziyeti ve bir de, Türk milletinin, silah kadar, makine de tutmaya yaraşan kudretli eli ve milli olduğuna inandığı işlerde ve zamanlarda, tarihin akışını değiştirir yığıtlıkla beliren, yüksek sosyal benlik duygusu...” (1937)

“Yeni Türkiye Devleti temellerini süngü ile değil süngünün dayandığı ekonomi ile kuracaktır. Yeni Türkiye Devleti Cihangir bir devlet olmayacaktır fakat yeni Türkiye Devleti bir ekonomik devlet olacaktır.” (1923)

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

ÖNSÖZ

Ekonomik büyümeyi de kapsayan ve daha geniş bir kavram olan ekonomik kalkınma ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği için kıt kaynakların en uygun şekilde dağıtılması yanında insanların yaşam standartlarının iyileşebilmesi için ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel ve kurumsal mekanizma gibi faktörlerin en iyi şekilde organize edilmesi ve iyileşme şeklinde tanımlanabilmektedir.

Toplumsal ve ekonomik gelişmenin temel şartı sanayileşmedir. Sanayileşme hem ulusal gelir içinde sanayi kesiminin payının artmasını hem de sanayide yapısal değişimin sağlanmasını amaçlar. Günümüzde gelişmiş ekonomilerin aynı zamanda sanayileşmiş ülkeler olmaları ekonomik gelişme ile sanayileşme arasında çok yakın bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Ülkelerin sanayileşme seviyeleri ile gelişmişlik seviyesi hemen hemen aynı anlamı taşımaktadır. Bu nedenle tüm az gelişmiş ülkelerde sanayileşme, iktisadi veya ekonomik kalkınmanın temel yaklaşımı olarak benimsenmiştir.

Ekonomik kalkınma; bir ülkenin üretim yapısının yüksek katma değerli ürünler üretecek biçimde dönüştürülmesi ve ortaya çıkan ürünün o toplumu oluşturan gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtılarak yaşam standartlarının (refah düzeylerinin) yükseltilmesidir. Bu tanıma göre ekonomik büyüme ekonomideki, rakamsal veya niceliksel artışı ifade ederken, kalkınma ekonomide topyekün bir dönüşüme ve toplumsal iyileşmeye vurgu yapmaktadır.

Sanayileşme ve kalkınma dinamikleri adlı iki cilt halinde hazırlanan kitabın 2. cildi "Sürdürülebilir Kalkınma ve Beşeri Sermaye" şeklinde 6 bölüm olarak planlanmıştır. Sekizinci bölümde kalkınma dinamikleri, kalkınma unsurları ve sürdürülebilir kalkınma, azgelişmişlik ve kalkınma olgusu konuları özetlenmiştir. Dokuzuncu bölümde nesnel sermaye ve kalkınma, sermaye ve yatırım ile doğrudan yatırım konuları üzerinde durulmuştur. Onuncu bölümde demografik unsurlar ve kalkınma ana başlığında nüfus ve yaş bileşimi, demografik geçiş süreci ve fırsat penceresi değerlendirilmiştir. Kitabın onbirinci bölümünde beşeri sermaye ve kalkınma, beşeri sermaye ve sosyal sermaye, fiziki ve beşeri sermaye dengesi ile beşeri sermayenin unsurları incelenmiştir. Onikinci bölümde beşeri sermaye ve eğitim, kalkınmada eğitim, temel eğitim göstergeleri, PISA ve

TIMMS projeleri ile dünya üniversiteleri sıralaması yapan ulusal, uluslararası kuruluşlar ve değerlendirme esasları detaylı incelenmiştir. Onüçüncü bölümde seçilmiş kalkınma ve gelişmişlik göstergeleri, ekonomik ve sosyal kalkınma ölçütleri, insani gelişme göstergeleri veya endeksleri ile gelir eşitsizliği konuları değerlendirilmiştir.

Kitabın hazırlanmasının tüm aşamalarında bilgisayarda metin düzenlemeleri, şekil ve çizelge oluşturulması ve kontrol işleminde sabır ve özveri göstererek örnek çalışma sergileyen, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Makina Mühendisliği Bölümü Araştırma Görevlisi doktora öğrencim Sayın Kadir KAYA'nın (şubat ayı içinde doktora tez savunma sınavına girecek, başarılı bir öğretim üyeliği için en önemli adımı atacaktır) katkıları her türlü takdirin üzerindedir. Böyle bir kitabı hazırlamanın maddi ve manevi yönden ne kadar zor ve zahmetli bir iş olduğu bilincine kavuşan genç araştırmacımız çalışmalarını kendi doktora tez çalışmaları arasında maharetli düzenlemelerle basım aşamasına getirmiştir. İyi bir araştırmacı olarak mesleğimize ve ülkemize değerli hizmetler vereceğine inancımın tam olduğunu belirtir, kendisine teşekkür ederim. Ayrıca çalışmanın değişik aşamalarında ortak çalışma kültürü gelişmesine yardımcı olan örnek çalışma sergileyen, düzenlemelerin hazırlanmasına yaptığı olumlu katkılardan dolayı doktora öğrencim Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Can ŞENEL'e de içtenlikle teşekkür ederim. Son olarak bu kitabın basımının gerçekleştirilmesinde samimi gayretleri ve ilgilerini esirgemeyen Akademisyen Kitabevi A.Ş. (Ankara) yetkililerine ve değerli personeline teşekkür ederim.

Teknolojik gelişmeler ve hızla artan teknik bilgilerle sınırların kalktığı, Endüstri 4.0'ın yaşanmaya başladığı küreselleşen dünyada; henüz istenilen seviyede sanayileşmesini ve kalkınmasını gerçekleştirememiş Türkiye'nin küresel teknolojik üretim yarışının ön saflarında yer alması, en büyük arzumdur. Türkiye'nin dijital dönüşümü yakalayabilmesi ve sürdürülebilirliği sağlayabilmesi, yüksek teknoloji yoğun üretimle orta gelir tuzağından çıkabilmesi ve gelişmiş ülkeler arasında haklı ve özlenen yerini alabilmesi için imalat sanayii ihracatının içindeki yüksek teknoloji ürünlerin oranını % 10'lara çıkartarak teknoloji üretmek zorunda olduğu bilinciyle bu mütevazı eserin bu yolda az da olsa katkı yapabileceği ümidini taşımaktayım.

Şubat 2021, Samsun

Prof. Dr. Erdem KOÇ
erdemkoc@omu.edu.tr

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BÖLÜM - 8	
KALKINMA DİNAMİKLERİ	472
8.1. EKONOMİK BÜYÜME, GELİŞME VE KALKINMA	472
8.2. KALKINMA UNSURLARI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA	475
8.2.1. Kalkınma Unsurları veya Ögeleri	475
8.2.2. Sürdürülebilir Kalkınma	488
8.3. AZGELİŞMİŞLİK VE TEMEL ÖLÇÜTLERİ.....	508
8.3.1. Ülkelerin Gelişmişlik Seviyeleri	508
8.3.2. Azgelişmişlik Olgusu ve Ölçütleri	514
8.3.2.1. Uluslararası Gelişme Farklılıkları ve Azgelişmişlik	514
8.3.2.2. Kaynak Kullanım Durumu ve Azgelişmişlik .	522
8.3.2.3. Temel İhtiyaçların Karşılanması ve Azgelişmişlik	524
8.4. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERİN EKONOMİK VE YAPISAL ÖZELLİKLERİ	525
8.4.1. Makroekonomik Büyüklükler ve Özellikleri	525
8.4.1.1. Kişi Başına Düşen Gelir	525
8.4.1.2. Dengesiz Gelir Dağılımı	526
8.4.1.3. Tüketim Yapısı İçinde Gıda Maddelerinin Payı	527
8.4.1.4. Tasarruf ve Yatırımların Düşüklüğü.....	527
8.4.2. Azgelişmiş Ülkelerde Ekonomik Sektörler	528
8.4.2.1. Tarım Kesimi ve Özellikleri	528
8.4.2.2. Sanayi Kesimi ve Özellikleri	533

8.4.2.3. Hizmetler Sektörü ve Özellikleri	534
8.4.3. Pazar Yapısı ve Sorunları	534
8.4.4. İkili Yapı ve Özellikleri	535
8.5. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERDE DEMOGRAFİK VE SOSYAL ÖZELLİKLER	537
8.5.1. Demografik Özellikler	537
8.5.1.1. Hızlı Nüfus Artışı	538
8.5.1.2. Yetersiz Beslenme	546
8.5.1.3. Yetersiz Sağlık Koşulları	547
8.5.1.4. Sağlıksız Kentleşme ve Yetersiz Barınma Koşulları	548
8.5.2. Sosyal Özellikler	549
8.5.2.1. Geleneksel Toplum Yapısı	549
8.5.2.2. Çocuk İşçilerin Fazlalığı	549
8.5.2.3. Orta Sınıfın Zayıflığı	550
8.5.2.4. Eğitim Düzeyi	550
8.6. AZGELİŞMİŞLİK VE KALKINMA OLGUSU ANALİZİ ...	553
8.6.1. Kalkınmada Ekonomik Yaklaşımlar	553
8.6.1.1. Geleneksel İktisada Dayalı Yaklaşımlar	553
8.6.1.2. Kalkınmada Yapısalcı Yaklaşım	560
8.6.2. Azgelişmişliği Açıklayan Demografik Yaklaşımlar	561
8.7. KALKINMADA SOSYO-KÜLTÜREL YAKLAŞIMLAR ...	564
8.7.1. İkilik (Düalizm) Kuramı	564
8.7.2. İnsanın Psikolojik-Düşünsel Yapısı	566
8.7.3. Sosyal Değer Yargıları	568

BÖLÜM - 9

NESNEL SERMAYE VE KALKINMA	570
9.1. SERMAYE VE YATIRIM	570
9.1.1. Sermaye.....	570
9.1.2. Yatırım	572
9.1.3. Yatırım ve Teknolojik Düzey.....	574
9.1.4. Yatırım ve Teknoloji Aktarımı.....	594
9.2. ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIM	600

BÖLÜM - 10

DEMOGRAFİK UNSURLAR VE KALKINMA.....	626
10.1. NÜFUS VE YAŞ BİLEŞİMİ	626
10.1.1. Nüfus	626
10.1.2. Yaş Bileşimi ve Temel Oranlar.....	628
10.1.3. Nüfus ve Ekonomik Büyüme	630
10.1.4. Genç Nüfus Şişkinliği	631
10.1.5. Çalışma Çağı Nüfusunda Eğilimler	633
10.1.6. Seçilmiş Nüfus Göstergeleri	634
10.2. DEMOGRAFİK GEÇİŞ SÜRECİ VE FIRSAT PENCERESİ	639
10.2.1. Demografi Tanımı ve Temel Özellikleri.....	639
10.2.2. Önemli Demografik Parametreler ve Göstergeler.....	640
10.2.3. Nüfusbilim ve İşgücü Piyasası	647
10.2.4. Nüfus ve Demografik Geçiş Süreci.....	648
10.2.4.1. Dünyada Nüfus.....	648
10.2.4.2. Demografik Geçiş Süreci	651
10.2.4.3. Türkiye’de Demografik Geçiş Süreci.....	660

10.2.5. Demografik Fırsat Penceresi	667
10.2.5.1. Demografik Fırsat Penceresi ve Unsurları ...	667
10.2.5.2. Türkiye'nin Demografik Fırsat Penceresi	673

BÖLÜM - 11

BEŞERİ SERMAYE VE KALKINMA	678
11.1. BEŞERİ SERMAYE	678
11.1.1. Beşeri Sermaye ve Temel Özellikleri	678
11.1.2. Beşeri Sermaye ve Temel Özellikleri	683
11.1.3. Beşeri Sermaye ve Temel Özellikleri	686
11.1.3.1. Uzun Dönemli Ekonomik Büyümenin Kaynağı.....	686
11.1.3.2. Beşeri Sermaye ile Ekonomik Büyüme veya Kalkınma İlişkisi	687
11.1.4. Nüfus Yapısı ve Beşeri Sermaye.....	692
11.2. BEŞERİ SERMAYE VE SOSYAL SERMAYE	695
11.2.1. Sosyal Sermaye ve Kapsamı	695
11.2.2. Beşeri Sermaye Etkinliği ve Sosyal Sermaye	696
11.2.2.1. Sosyal Sermaye Göstergeleri.....	696
11.2.2.2. Beşeri Sermayenin Etkin Kullanımı.....	699
11.2.3. Sosyal Sermaye ve Verimlilik.....	700
11.2.4. Sosyal Sermayenin Etkin Kullanımı	701
11.3. FİZİKİ VE BEŞERİ SERMAYE DENGESİ	707
11.3.1. Beşeri Sermaye ile Fiziki Sermayenin Karşılaştırılması	707
11.3.1.1. Beşeri Sermayenin Temel Özellikleri.....	707
11.3.1.2. Beşeri ve Fiziki Sermaye Farklılıkları.....	708

İÇİNDEKİLER

11.3.2. Beşeri Sermaye ve Fiziki Sermayenin Tamamlayıcılığı veya Dengesi.....	711
11.3.2.1. Genel Denge Şartları ve Boyutları.....	711
11.3.2.2. Nitelik Olarak Tamamlayıcılık.....	713
11.3.2.3. Nicelik Olarak Tamamlayıcılık	714
11.3.3. Türkiye'de Beşeri Sermayenin Değerinin Artırılması	715
11.4. BEŞERİ SERMAYENİN UNSURLARI	737
11.4.1. Eğitim ve Beşeri Sermaye	737
11.4.2. Sağlık ve Beşeri Sermaye.....	738
11.4.2.1. Sağlıkla İlgili Genel Bilgiler.....	738
11.4.2.2. Sağlık Göstergeleri	739
11.4.2.3. Sağlığın Beşeri Sermaye Birikimine Etkisi	750
11.4.2.4. Sağlık ve Ekonomik Gelişme	752
11.4.3. Beşeri Sermaye ve İşgücü Verimliliği	754
11.4.4. İşgücü Transferi ve Beşeri Sermaye Birikimi	756
11.4.4.1. Nitelikli İşgücü ve Beşeri Sermaye Birikimi....	756
11.4.4.2. Beşeri Sermaye Yoksulluğu ve Beyin Göçü	758
11.4.4.3. Beşeri Sermaye Transferinin Nedenleri ve Yansımaları	760

BÖLÜM - 12

BEŞERİ SERMAYE VE EĞİTİM	766
12.1. BEŞERİ SERMAYE UNSURU OLARAK EĞİTİM	766
12.1.1. Eğitimin Genel Değerlendirilmesi	766
12.1.2. Türkiye'de Genel Eğitim Sistemi	767
12.1.3. Eğitim ve Beşeri Sermaye	769
12.1.4. Eğitim Maliyeti ve Getirileri	771

12.1.4.1. Eğitim Harcamaları ve Getirisi.....	771
12.1.4.2. Eğitimin Sosyal ve Ferdi Getirisi	772
12.1.4.3. Eğitim Düzeyi ve Getirisi	776
12.1.4.4. Türkiye’de Eğitimin Getirileri.....	777
12.1.4.5. Türkiye’de Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Getirileri.....	779
12.1.5. Kalkınmada Eğitim	782
12.1.6. Eğitim ve Üretim İlişkisi.....	784
12.1.7. Eğitim ve Ekonomik Büyüme İlişkisi	786
12.2. TEMEL EĞİTİM GÖSTERGELERİ.....	789
12.2.1. Eğitim Göstergeleri ve Beşeri Sermaye	789
12.2.2. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programları.....	799
12.2.2.1. PISA Projesi veya Programı	799
12.2.2.2. TIMMS Projesi.....	813
12.2.3. Türkiye’de Yükseköğretim.....	825
12.2.3.1. Üniversite ve Beşeri Sermaye.....	825
12.2.3.2. Yükseköğretimin Yaygınlaştırılması	826
12.2.3.3. Türkiye’de Yükseköğretim.....	829
12.2.4. Üniversite Endeksleri/Sıralamaları	833
12.2.4.1. URAP Dünya Üniversiteleri Sıralaması	833
12.2.4.2. THE-Dünyanın En İyi Üniversiteleri Sıralaması	841
12.2.4.3. ARWU-Dünya Üniversiteleri Akademik Sıralaması.....	846
12.2.4.4. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi	849
12.2.4.5. Üniversite İzleme ve Değerlendirme Kriterleri	853

BÖLÜM - 13

SEÇİLMİŞ KALKINMA VE GELİŞMİŞLİK GÖSTERGELERİ.....	860
13.1. EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMA ÖLÇÜTLERİ	860
13.2. İNSANİ GELİŞME GÖSTERGELERİ	871
13.2.1. İnsani Gelişme veya Kalkınma Endeksi	872
13.2.2. Cinsiyet, Eşitsizlik ve Kalkınma Endeksleri.....	880
13.2.1.1. Eşitsizliğe Uyarlanmış İnsani Gelişme Endeksi.....	880
13.2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Bazında Gelişme Endeksi.....	881
13.2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizlik Endeksi	882
13.2.1.4. Toplumsal Cinsiyet Güçlendirme Endeksi	884
13.2.1.5. Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi	885
13.2.2. Seçilmiş Ülkelerde İnsani Kalkınma ve İnsani Gelişme veya Kalkınma Endeksi.....	887
13.3. GELİR EŞİTSİZLİĞİ.....	893
13.3.1. Genel Bilgiler ve Tanımlar.....	893
13.3.2. Yüzdelik Dilimleme Yöntemine Göre Gelir Eşitsizliği.....	896
13.3.2.1. Bireysel Gelir Eşitsizliği.....	896
13.3.2.2. Bölgesel Gelir Dağılımı.....	903
13.3.2.3. Sektörel Gelir Dağılımı	907
13.3.3. Lorenz Eğrisi ve Gini Katsayısı İle Gelir Eşitsizliği...	910
13.3.3.1. Lorenz Eğrisi	910
13.3.3.2. Gini Katsayısı	913
13.4. SEFALET ENDEKSİ.....	918

13.4.1. Bloomberg Sefalet Endeksi.....	918
13.4.2. Düzeltilmiş Sefalet Endeksi	919

KAYNAKLAR

- [1] Koç, E., Sanayileşme ve Kalkınma Dinamikleri Cilt I – Temel Refah Göstergeleriyle Türkiye Analizi, Akademisten Kitabevi, 2020, Ankara.
- [2] 2017 Yılı Küresel İnovasyon Endeksinde Neredeyiz, URL: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/2017-yili-kuresel-inovasyon-endeksinde-neredeyiz/368034>, Erişim Tarihi: 12.04.2018.
- [3] Her Ekonomik Büyüme Kalkınma Mıdır? Türk Ocakları AÇG (Akademik Çalışma Grubu), Türk Yurdu, Yıl 109, Sayı 389, 41-47, Ocak 2020.
- [4] Sevindirici, İ., Türkiye Kalkınmanın Neresinde (Azgelişmişliğin Ölçümü), Türkiye Araştırmaları - 2, 1. Basım, Ayyıldız Yayınları, Kasım, 1997, Ankara.
- [5] Pamuk, Ş., Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi, büyüme, kurumlar ve bölüşüm, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, X. Basım, Haziran 2019, İstanbul.
- [6] Korkmaz, E., Demokrasisiz Olmaz, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/demokrasisiz-olmaz-51388yy.htm>, Erişim Tarihi:04.03.2020.
- [7] Arslan, G.E., 2013. Ekonomik Büyüme, Kalkınma ve Gelir Dağılımı, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6, 2, 45-52.
- [8] Peşkircioğlu, N., 2016. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru, Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 28, 335, 4-9.
- [9] Korkmaz, E., Kalkınmada da Dünyadan Ayrıştık, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/kalkinmada-da-dunyadan-ayristik-54847yy.htm>, Erişim Tarihi:05.03.2020.
- [10] Kaynak, M., Kalkınma İktisadı, Gazi Kitabevi, 5. Baskı, 2014, Ankara.
- [11] Tarhan, N., Ekonomi Liginde Küme Düşeceğiz, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2019/ekonomi/ekonomi-liginde-kume-dusecegiz-3305887>, Erişim Tarihi: 16.09.2019
- [12] World Economic Outlook, October 2019, Global Manufacturing Downturn, Rising Trade Barriers, International Monetary Fund (IMF).

KAYNAKLAR

- [13] Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla IV. Çeyrek, Ekim-Aralık 2019, TÜİK, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33603>, Erişim Tarihi: 10.03.2020
- [14] G20 Nations GDP Rankings 2019, MBM Research, URL: <https://mgmresearch.com/g20-nations-gdp-rankings-2019>, Erişim Tarihi: 19.11.2019.
- [15] Korkmaz, E., Orta Gelir Tuzağına Düştük, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/orta-gelir-tuzagina-dustuk-55025yy.htm>, Erişim Tarihi: 12.03.2020.
- [16] Türkiye 2019’da Yüzde 0.9 Büyüdü, Hürriyet Gazetesi, 29.02.2020.
- [17] Süzer, E., 2019’da Türkiye Ekonomisi Sadece Yüzde 0.9 Büyüdü 566 Dolar Fakirleştik, Sözcü Gazetesi, 29.02.2020.
- [18] Urungu A., 2010., Sürdürülebilir Kalkınma Antropolojinin Eylem Alanı, A.Ü. Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi, 24.
- [19] Evren M., 2016. Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma ve Ülkemizdeki Mevcut Durum, Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 28, 335, 10-15.
- [20] Binyıl Kalkınma Hedefleri, URL: www.un.org.tr/includes/files/Binyil02.pdf.
- [21] Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations Department of Economic and Social Affairs.
- [22] Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler, Sosyal Fayda Zirvesi, 2016, İstanbul; “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler” URL: www.sgsistanbul.org/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri.
- [23] Urul, K. A., Sürdürülebilir Kalkınma, Geniş Tabanlı, Evrensel Bir Anlayışla, Küresel Dünyanın Gündemine Yerleşiyor URL: www.tepav.org.tr/tr/blog/s/5470#_ftn9, Erişim Tarihi: 05.01.2016.
- [24] Kroll, C., 2015. Sustainable Development Goals: Are the Rich Countries Ready? Bertelsmann Stiftung.
- [25] Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2010-2017, TÜİK, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30860>, Erişim Tarihi: 11.06.2020.

KAYNAKLAR

- [26] Eğilmez, M. Türkiye Ekonomisinin Dünyadaki Yeri URL: <http://www.mahfiegilmez.com/2018/04/turkiye-ekonomisinin-dunyadaki-yeri.html>, Erişim Tarihi: 16.04.2018.
- [27] Korkmaz, E., Yoksullaşma Dönemindeyiz, Yeniçağ Gazetesi, URL: <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/yoksullasma-donemindeyiz-48822yy.htm>, Erişim Tarihi: 24.09.2018.
- [28] Han, E., Kaya, A.A., Kalkınma Ekonomisi – Teori ve Politika, Düzeltilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Nobel Basımevi, Ekim 2006, Ankara.
- [29] Ertek, T., Temel Ekonomi (Basından Örneklerle), Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., (Genişletilmiş 4. Baskı), Eylül 2016, İstanbul.
- [30] Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) Nedir, URL:http://www.uzmanportal.com/gayri-safi-milli-hasila-gsmh-nedir-ne-demektir-gayri-safi-milli-hasila-neyi-gosterir-ne-anlama-gelir.html/?fdx_switcher=true , Erişim Tarihi: 05.05.2016.
- [31] Milli Hasıla (GSMH ve GSYİH) Nedir? URL: <http://www.cihanbarut.com/ekonomi.html>, Erişim Tarihi: 05.05.2016.
- [32] Son 10 Yılda Halk Fakirleşti Yandaşlar Zengin Oldu, Yeniçağ Gazetesi, 27 Ekim 2019.
- [33] G20 Nations GDP Rankings 2019, MBM Research, URL: <https://mgmresearch.com/g20-nations-gdp-rankings-2019>, Erişim Tarihi: 19.11.2019.
- [34] The World in 2050 Will the shift in global economic power continue?, URL: <http://www.pwc.com/gx/en/issues/the-economy/assets/world-in-2050-february-2015.pdf>, Erişim Tarihi: 22.02.2016.
- [35] Eğilmez, M., Kendime Yazılar, Mahfi Eğilmez Yazıları: Göstergeler, Türkiye:Makroekonomik Göstergeler, URL: <http://www.mahfiegilmez.com/p/gostergeler.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [36] GDP per capita, The World Bank, URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [37] Dönemsel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, III. Çeyrek: Temmuz-Eylül, 2019, URL: <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=30893>, Erişim Tarihi: 05.12.2019.

KAYNAKLAR

- [38] Dönemsel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, I. Çeyrek: Ocak-Mart, 2020, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33604>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [39] İşgücü İstatistikleri 2017, TÜİK, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27699>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [40] İşgücü İstatistikleri 2019, TÜİK, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33784>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [41] World Employment and Social Outlook (WESO) Data Finder, International Labour Organization (ILO), URL: <https://www.ilo.org/wesodata>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [42] Eckaus, R.S., The Factor Proportions Problem in Undeveloped Areas, AER, 1955.
- [43] Lewis, W.A., The Theory of Economic Growth Unwin University Books, 1960, London.
- [44] Enke, S., Economics of Development, Dobson Books, 1964, London
- [45] Nüfus Artış Hızı, Nedenleri, Nüfus Artış Hızını Etkileyen Faktörler, URL: <https://www.turkcebilgi.com/nufus-artis-hizi-nedir-nedenleri-nelerdir-nufus-artis-hizini-etkileyen-faktorler>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [46] Nüfus Artış Hızı Nedir, URL: <https://www.nedir.com/nüfus-artış-hızı>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [47] Crude Birth Rate by Country, The World Bank, <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.CBRT.IN>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [48] Uluslararası Seçilmiş Göstergeler – Nüfus Artış Hızı, TÜİK, URL: <https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler/anaSayfa.do>, Erişim Tarihi: 30.06.2020.
- [49] Demografik Göstergeler 2000-2025 TÜİK, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1636, URL: 30.06.2020.
- [50] Korkmaz, E., Orta Gelir Tuzağına Neden Düştük (1), Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/orta-gelir-tuzagina-neden-dustuk-1-55327yy.htm>, Erişim Tarihi: 07.07.2020.

KAYNAKLAR

- [51] Korkmaz, E., Orta Gelir Tuzağına Neden Düştük (2), Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/orta-gelir-tuzagina-neden-dustuk-2-55338yy.htm>, Erişim Tarihi: 07.07.2020.
- [52] Alancioğlu, E., Arslan, İ. ve Bayraktutan, Y., 2019. Orta Gelir Tuzağı, Nedenleri ve Çıkış Politikaları, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 11, 21, 472-486.
- [53] Koç, E., Osmaniye'nin Sosyoekonomik ve Kültürel Yapısı, Adana Nobel Yayınevi, Osmaniye, Mart 2008.
- [54] Milli Eğitim İstatistikleri 2018-2019, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ISSN: 978-975-11-5133-9, URL: http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=361, Erişim Tarihi 17.07.2019.
- [55] Rostow, W., İktisadi Gelişmenin Merhaleleri (Çev. E. Güöğör), Milli Eğitim Basımevi, 1970, İstanbul.
- [56] Boeke, Y. H., Economics and Economic Policy of Dual Societies, 1953, New York.
- [57] Stucken, R., Der Circulus Vitiosus Der Armut in Entwicklungslaendern, Entwicklungspolitik, Kreuz Verlag, Stuttgart-Berlin, 1966.
- [58] Besters, H., Theorien Zur Wirtschaftlichen Entwicklung, Entwicklungspolitik, Kreuz Verlag, Stuttgart-Berlin, 1966.
- [59] Weber, M., Protestan Ahlakı ve Kapitalizm Ruhu (Çev. Z. Aruoba), Hil Yayın, 1985, İstanbul.
- [60] Behredt, R.F., Gesellschaften im Umbruch, Entwicklungspolitik, Kreuz Verlag, Stuttgart-Berlin, 1966.
- [61] Tansel, A. 2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim İşgücü Piyasasına Bakış, TÜSİAD-T/2012-11/536, Kasım 2012, İstanbul.
- [62] Mucuk, İ., Temel İşletme Bilgileri, Türkmen Kitabevi, Genişletilmiş 7. Basım, 2015, İstanbul.
- [63] Sermaye nedir, URL: <https://www.nedir.com/sermaye>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [64] Koç, E., Temel Göstergeler Işığında Sanayileşme ve Türkiye, Türk Ocağı Samsun Şubesi Yayınları, Mart 2017, İstanbul.
- [65] Özgen, H., Yalçın, A., Temel İşletmecilik Bilgisi, Nobel Kitabevi, 3. Baskı, 2006, Adana.

KAYNAKLAR

- [66] Koç, E., Üretim Yönetimi ve Organizasyon, Çukurova Üni. Mühendislik ve Mimarlık Fak., Yayın No:33, 2000, Adana.
- [67] Ekonomi ve İşletme Açısından Yatırım Nedir, URL: <http://www.ekodialog.com/Makaleler/yatirim-nedir-yatirim-finansmani.html>, Erişim Tarihi: 13.06.2016.
- [68] Korkmaz, E., Enflasyon Nereden Besleniyor, Yeniçağ Gazetesi, URL: <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/enflasyon-nereden-besleniyor-1-43411yy.htm>, Erişim Tarihi: 06.07.2017.
- [69] Eğilmez, M., Kendime Yazılar – Sermaye Hasıla Katsayısı, URL: <http://www.mahfiegilmez.com/2016/08/sermaye-hasla-katsays.html>, Erişim Tarihi: 04.08.2017.
- [70] Bayülken, Y., Makine İmalat Sanayi Sektör Araştırması, Makine Mühendisleri Odası Oda Raporu, Yayın No: MMO/591, Nisan 2012.
- [71] Yıllık Sanayi Ürün (PRODCOM) İstatistikleri, 2018, TÜİK, <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30583>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [72] Dış Ticaret İstatistikleri, Aralık 2019, TÜİK, URL: <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33848>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [73] Yıldırım, S., Bu Sanayi Mi Bizi İlk 10’a Taşıyacak, Milliyet Gazetesi, URL: <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/servet-yildirim/bu-sanayi-mi-bizi-ilk-10-a-2464650/>, Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- [74] TÜİK Yabancı Kontrollü Girişim İstatistikleri 2015, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24866>, Erişim Tarihi: 22.06.2017.
- [75] Korkmaz, E., Yabancıya Çalışıyoruz, Yeniçağ Gazetesi, URL: <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/yabanciya-calisiyoruz-43258yy.htm>, Erişim Tarihi: 22.06.2017.
- [76] Uras, G., Sanayi-hizmet ve yabancılar, Milliyet Gazetesi, URL: <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/gungor-uras/sanayi-hizmet-ve-yabancılar--2476737>, Erişim Tarihi: 30.06.2017.
- [77] Korkmaz, E., Yatırımlar Neden Düştü, Yeniçağ Gazetesi, URL: <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/yatirimlar-neden-dustu-43339yy.htm>, Erişim Tarihi: 30.06.2017.

KAYNAKLAR

- [78] Korkmaz E., Sosyo-ekonomik Sistem İşsiz Üretiyor, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/sosyo-ekonomik-sistem-issiz-uretiyor-53872yy.htm>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [79] Korkmaz E., Kur Tuzağı, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/kur-tuzagi-51430yy.htm>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [80] Dilsiz Şeytanlık “Liyakat” Oldu, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2019/yazarlar/necati-dogru/dilsiz-seytanlik-liyakat-oldu-5496219>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [81] Büyükaşahin, T., İhracatta 10 Yıl Öncesine Döndük, Sözcü Gazetesi, 04.02.2020.
- [82] Ertürk, M. Ö., Mehter Takımı Giib İki İleri Bir Geri, Sözcü Gazetesi, 22.07.2020.
- [83] 6 Teknoloji Şirketi G20 Ülkeleriyle Yarışıyor, Sözcü Gazetesi, 21.07.2020.
- [84] Uras, G., Ayşe Teyze Soruyor, Güngör Hoca Anlatıyor: Sanayileşecektil Büyüyecektik N’oldu Bize, Doğan Kitap, Birinci Basım, Mayıs 2017.
- [85] Kökocak, A.K., Ekonomik Güç: Bilim ve Teknoloji, Odak Yayınevi, 2005, Ankara.
- [86] Tiryakioğlu, M., Teknolojik Yetenek ve Öğrenme, 81-105, Akçomak, İ.S., Erdil, E., Pamukçu, M.T., Tiryakioğlu, M., Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kavramlar, Kuramlar ve Politika, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Mega Basım Yayın Sanayi, 1. Baskı, 2016, İstanbul.
- [87] Kim, L., 2001. The Dynamic of Technological Learning in Industrializaion, International Social Science Journal, 53, 168, 297-308.
- [88] Korkmaz, E., 15 yıl sonra başa döndük, Yeniçağ Gazetesi, URL: <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/15-yil-sonra-basa-donduk-42900yy.htm>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.
- [89] Eğilmez, M., Değişim Sürecinde Türkiye, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Sosyo-Ekonomik Bir Değerlendirme, Remzi Kitabevi, 6. Basım, 2018, İstanbul.
- [90] Eğilmez, M., Uluslararası Doğrudan Yatırımlar, <http://www.mahfiegilmez.com/2018/07/uluslararası-dogrudan-yatırlar.html>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.

KAYNAKLAR

- [91] Korkmaz E., Sürdürülebilir Büyüme Yatırıma Bağlıdır, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/surdurulebilir-buyume-yatirima-baglidir-53823yy.htm>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [92] Yücedağ, Ş., Olaylar ve İnsanlar, Samsun Haber Gazetesi, 25.08.2018.
- [93] Türkiye'ye Gelen ve Türkiye'den Giden Doğrudan Yatırımlardaki Gelişmeler, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Değerlendirme Notu, Eylül 2018. URL: https://www.tepav.org.tr/upload/files/1563864095-7.Turkiye___ye_ Gelen_ve_Turkiye___den_ Giden_Dogrudan_Yatirimlardaki_Gelismeler__Temmuz_2019.pdf.
- [94] Türkiye'ye Gelen ve Türkiye'den Giden Doğrudan Yatırımlardaki Gelişmeler, TEPAV, URL: <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10020>, Erişim Tarihi: 29.07.2020.
- [95] Yatırım Sermaye Girişi, Hürriyet Gazetesi, 11.06.2018.
- [96] Gelişen Ülkelere 96.6 Milyar Dolar Sermaye Girişi Olacak Türkiye'ye Sadece 5.4 Milyar Dolar Gelecek, Sözcü Gazetesi, 06.10.2019.
- [97] Gürses, U., Yatırımda Pay Kaybettik, Hurriyet Gazetesi, URL: <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ugur-gurses/yatirimda-pay-kaybettik-40483144>, Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- [98] Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2016 Yılsonu Değerlendirme Raporu (Mart 2017), Yased Uluslararası Yatırımcılar Derneği, URL: http://www.yased.org.tr/ReportFiles/2017/YASED_UDY_YlSonu_degerlendirme_raporu_2016.pdf, Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- [99] Katar'ın Türkiye Yatırımları, Hürriyet Gazetesi, URL: <http://www.hurriyet.com.tr/iste-katarin-turkiye-yatirimlari-40485286>, Erişim Tarihi: 10.06.2017.
- [100] Sağlam, E., Yabancı Sermaye Olmadan Ekonomi Sıçrayamaz, Hürriyet Gazetesi, URL: <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/erdal-saglam/yabanci-sermaye-olmadan-ekonomi-sicrayamaz-40479832>, Erişim Tarihi: 05.06.2017.
- [101] Şahin, İ., Yabancı Sermaye Araplaşıyor, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2018/ekonomi/yabanci-sermaye-araplasiyor-2719477>, Erişim Tarihi: 29.07.2020
- [102] Şahin T., Yatırım Avantajı Türkleri Hollanda'ya Çekiyor, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2018/ekonomi/yurt-disi-yatirimlarda-hollanda-ilk-sirada-2718532>, Erişim Tarihi: 29.07.2020

KAYNAKLAR

- [103] Korkmaz, E., Leyleğin ömrü, Yeniçağ Gazetesi, URL:<http://www.yenicaggazetesi.com.tr/leylegin-omru-42662yy.htm>, Erişim Tarihi: 08.05.2017.
- [104] Türkmen, N., Enflasyon canavarı uyandı, Sözcü Gazetesi, URL: <http://www.sozcu.com.tr/2017/yazarlar/nedim-turkmen/enflasyon-canavari-uyandi-1832110>, Erişim Tarihi: 05.05.2017.
- [105] Karluk S. R., Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisi'nde Yapısal Dönüşüm, 10. Baskı, ISBN 975-295-176-7, Beta Yayınları, İstanbul, 2005.
- [106] Kindleberger C.P., Economic Development Mc Graw Hill, New York, 1983.
- [107] Tansel, A., 2012. 2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim;İşgücü Piyasasına Bakış, Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA). Yayın No:TÜSİAD-T/2012-11/536.
- [108] Wikipedi Web Ansiklopedisi, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Demografi>, 2007.
- [109] Türkiye Sanayici İşadamları Derneği (TÜSİAD) Web Sitesi, <http://www.tusiad.org/turkish/rapor/cografya/8.1nufus.pdf>, 2007.
- [110] Hoşgör, Ş. ve Tansel, A., 2010. 2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: Eğitim, İşgücü, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemine Yansımalar, Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNDP), Yayın No: TÜSİAD-R/2010/11/505.
- [111] Kuznets, S. 1973. Population Trends and Modern Economic Growth: Notes Toward a Historical Perspective New Haven: Yale University, Economic Growth Center, Discussion Paper No: 191.
- [112] Kuznets, S. 1974. Fertility Differentials between Less Developed and Developed Regions:Components and Implications New Haven: Yale University, Economic Growth Center, Discussion Paper No: 217.
- [113] Karagül, M., Beşeri Sermayenin İktisadi Gelişmedeki Rolü ve Türkiye Boyutu, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No. 37, 2002, Afyon.
- [114] Bloom, D. E. 2002. Youth and the Demographic Divident, RAND, Population Matters, A RAND Program of Policy-Relevant Research Communication. Santa Monica, California: RAND.

KAYNAKLAR

- [115] Khalifa, A. M. 2009. Youth Bulge and the Demographic Window of Opportunity in the Arab World, UN Economic and Social Council, Economic and Social Commission for Western Asia. Expert Group Meeting, Beirut.
- [116] Sivakumar, P. ve M. B. Dhanya (2011). Indian Youth and Demographic Transition, Amrita School of Business. Amrita University, Amritapuri, Kerela, India. <http://ssrn.com/abstract=1762130>.
- [117] Yükseköğretim Kurulu, “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi”, Ankara, Şubat 2007.
- [118] Bazı Ülkelerde ve Türkiye’de Yaşlanma Hızı, Sabah Gazetesi, 17 Haziran 2007.
- [119] Nüfus Dinamikleri, TÜİK, URL: <https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler>, Erişim Tarihi: 15.09.2020.
- [120] Hoşgör, Ş. 2010. Türkiye Nüfus Projeksiyonları, içerisinde: 2050’ye Doğru Nüfus Bilim ve Yönetim: Eğitim, İşgücü, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemlerine Yansımalar. TÜSİAD ve UNFPA. Yayın No:TÜSİAD-T/2010/11/505.
- [121] Yenilenme Ölçüleri, URL: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/134807/mod_resource/content/0/IST415_Hafta_6.pdf, Erişim Tarihi: 15.09.2020.
- [122] Türkiye İstatistik Kurumu Resmi Web Sitesi (TÜİK), www.tuik.gov.tr, 2007.
- [123] Nüfus Projeksiyonları ve Tahminleri, TÜİK, URL: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=102, Erişim Tarihi: 15.09.2020.
- [124] Todaro, M. P., Economic Development, Longman, Sixth Edition, 2003.
- [125] World Development Report, Worldbank, 2002.
- [126] Shorter, F. 1995. The Crisis of Population Knowledge in Turkey, New Perspectives on Turkey, 12 (Spring): 1-35.
- [127] Barlow, R. 1994. Population Growth and Economic Growth and Economic Growth: Some more Correlations, Population and Development Review, 20(1): 153-165.
- [128] Bloom, D. E. ve Williamson J. G., 1998. Demographic Transitions and Economic Miracles in Emerging Asia, The World Bank Economic Review, 12(3): 419-456.

KAYNAKLAR

- [129] Bloom, D. E., Canning, D. ve Graham, B., 2003. Longevity and Life Cycle Savings, *Scandinavian Journal of Economics*, 105(3): 319-338.
- [130] Lee, R., ve Mason, A., 2006. What is the Demographic Divident? *Finance and Development*. 43(3): 1-9.
- [131] Mason, A., 2007. Demographic Transition and Demographic Dividents in Developed and Developing Countries in United Nations Expert Group Meeting on social and Economic Implications of Changing Population Age Structure. Mexico City.
- [132] East-West Center, 2011. Economic Consequences of Population Aging: Report on a Technical Policy Seminar, National Transfer Accounts Bulletin No:3. Population and Health Studies East-West Center. Honolulu, Hawai.
- [133] Karadeniz, O., Durusoy, S. ve Köse, S., Avrupa Birliği Yolunda Türkiye’de Eğitim ve Beşeri Sermaye, Gazi Kitabevi, 2007, Ankara.
- [134] Atik, H., Beşeri Sermaye, Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme, Ekin Yayınevi, 2006, Bursa.
- [135] Harbison,F. and Myers,C.A., Education, Manpower and Economic Growth: Strategies of Human Resource Development, McGraw-Hill Book Company, 1964 New York.
- [136] Tansel, A. and Güngör, N.D., 1997. The Educational Attainment of Turkey’s Labour Force: A Comparison Accross Provinces and Over Time *METU Studies in Development*,24,2, 531-547.
- [137] Koç, A., 2013. Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yatay Kesit Analizi ile AB Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Maliye Dergisi*, 165, 241-258.
- [138] Bartolo, A. D., Human Capital Estimation Through Structural Equation Models with Some Categorical Observed Variables, The Intenational Workshop on Correlated Data: Estimating Function Approach, 22-23 October 1999, Trieste- Italy.
- [139] Yaylalı, M. ve Lebe, F., 2011. Beşeri Sermaye İle İktisadi Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXX, I, 23-51.
- [140] Becker, G.S., Human Capital, a Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education, National Bureau of Economic Research (NBER), The University of Chicago Press, 1993, Chicago.

KAYNAKLAR

- [141] Göker,A., Bilim Teknoloji ve Sanayi Üçlemesi ve Türkiye Üzerine Düşünceler, Sarmal Yayınevi,1995, İstanbul.
- [142] Eser, K. ve Gökmen, Ç.E., 2009. Beşeri Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki Etkileri: Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1(2), 41-56.
- [143] Stroombergen,A.,vd. 2002. Review of the Statistical Measurement of Human Capital, New Zealand: Infometrics Consulting Ltd.
- [144] Gürak, H., Ekonomik Büyüme ve Kalkınma, Kuramlar, Eleştiriler ve Alternatif Bir Büyüme Modeli, Nobel Yayınevi, 2015, Ankara.
- [145] Aykırı, M., 2017. Ekonomik Büyümenin Sürdürülebilirliği ve Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Beşeri Sermayenin Önemi: Yüksek ve Üst-Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama, International Journal of Economic Studies, 3, 4, 683-706.
- [146] Eser, K. ve Gökmen, E. Ç., 2009. “Beşeri Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki Etkileri: Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1, 2, s.41-56.
- [147] Karagül, M., 2003. Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyümeyle İlişkisi ve Etkin Kullanımı, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 5, 79-90.
- [148] OECD, 2001. The Well Being of Nations The Role of Human and Social Capital,Paris.
- [149] Keskin, A., 2011. Ekonomik Kalkınmada Beşeri Sermayenin Rolü ve Türkiye, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25 (3-4), 125-153.
- [150] Taban, S. ve Kar, M., 2006. Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme; Nedensellik Analizi, 1969-2001, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6, 1, 159-181.
- [151] Boratav, K. ve Türkcan, E., Ed. Türkiye’de Sanayileşmenin Yeri Boyutları ve KİT’ler, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1993, İstanbul.
- [152] Karagül, M. ve DüNDAR, S., 2006. Sosyal Sermaye ve Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 12, 61-78.
- [153] Saltı, A., 2005. Sosyal Sermaye, Şehir ve Pendik Dergisi, Yerel Kalkınma İçin Sosyal Sermaye, URL: <http://www.pendik.bel.tr/tr/Tab.aspx?TabID=542>, Erişim Tarihi: 29.08.2007.
- [154] Fukuyama, F., 2000. Social Capital and Civil Society, IMF Working Paper, No:00/74.

KAYNAKLAR

- [155] Stone,W., 2001. Measuring Social Capital, Australian Institute of Family Studies, Research No:24.
- [156] Karag l, M., 2003. Be eri Sermayenin Ekonomik B y meyle İli kisi ve Etkin Kullanımı, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 5, 79-90.
- [157] Woodhouse, A., 2006. Social Capital and Regional Development in Australia: A Case Study, Journal of Rural Studies, 22, 83-94.
- [158] Franke, S., 2005. Measurement of Social Capital:Reference Document for Public Policy Research, Development and Education, PRI Project, Canada.
- [159] Bjornskov, C., 2005. The Multiple Facets ff Social Capital, European Journal of Political Economy, 22, 1, 22-40.
- [160] Rupasingha ,A., Goetz, S. and Freshwater, D., 2006 The Production of Social Capital in Us Ccountries, The Journal of Social Economics, 35, 83-101.
- [161] Schuller,T., 2000. The Comlementary Role of Human and Social Capital, Contribution of Human and Social Capital to Sustained Economic Growth and Well-being, March 19-21, Quebec.
- [162] Beaudry, P. ve Green, D., 2000. Changing Structure of Wages in the US and Germany: What Explains the Difference, NBER Working Paper, No: 7697.
- [163] Kenar, N. ve Yilmaz, E., 2000. Avrupa Birliği ve Türkiye’de İstihdam ve İ g c  Piyasaları, Yeni Türkiye Dergisi, 6.
- [164]  zsuca,  . T., İ sizlik Sigortası ve Emek Piyasası, İmaj Yayıncılık, 1998, Ankara.
- [165] Milli Eğitim İstatistikleri,  rg n Eğitim 2019/’20, Milli Eğitim Bakanlığı, URL: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [166] 2020 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Sayısal Veriler, URL: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/YKS/yks_sayisal_27072020.pdf, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [167] Erdoğan İ.,  ağda  Eğitim Sistemleri, Sistem Yayıncılık, 2003, Ankara.
- [168] Koçel, T., 2004. Mesleki ve Teknik Eğitim Gerçeği: Sorunlar ve  neriler, Mercek Dergisi, 3, 36.

KAYNAKLAR

- [169] Eşme İ., Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu Ve Sorunlar, 1. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 15-16.01.2007, Ankara, s.9, URL: <http://www.yok.gov.tr/duyuru/sunumlar.htm>, Erişim Tarihi:10.02.2007.
- [170] 5544 Sayılı Mesleki Yeterlilik Kanunu, 7.10.2006 Tarih ve 26312 Sayılı Resmi Gazete, URL: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061007-1.htm>, Erişim Tarihi:22.11.2020.
- [171] Ulus, M., Ezberci, H., İş Arama ve Uyumsuz Eşleşme içinde Gürsel, S.,Levent, H., İlkaracan, İ.,Ulus, M.,Taştı,E., Sezer, D., Yörükoğlu Eratak,A., Ezberci,H. ve Orhan, K., Türkiye’de İşgücü Piyasasının Yapısı ve İşsizlik, İstanbul:TUSİAD, Yayın No.T/2004-11/381,2004.
- [172] Emmerich, K., Yeterlilik Tabanlı İşgücü Piyasasında Yanlış Eşleşmeleri Saptamak İçin İşgücü Piyasası Göstergeleri, Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi, <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>, Erişim Tarihi:02.02.2007.
- [173] Süzer, A., Sabrederken Daha Fazla Yoksullaştılar, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2020/ekonomi/sabrederken-daha-fazla-yoksullastilar-6087058>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [174] Sosyal Güvenlik Göstergeleri, URL: <https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/ppkb/istatistikler/Sosyal%20Guvenlik%20%C4%B0statistikleri.xlsx>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [175] Boyacıoğlu, H., Emeklilere Bakan Çalışan Sayısı Düşüyor, Hürriyet Gazetesi, URL: <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/emeklilere-bakan-calisan-sayisi-dusuyor-41648686>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [176] Tarhan, N., Emekliliği Bile Doya Doya Yaşamıyoruz, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2020/ekonomi/emekliligi-bile-doya-doya-yasamiyoruz-6085023>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [177] Tansel A.,Güngör N.D., Türkiye’den Yurt Dışına Beyin Göçü:Amprık Bir Uygulama, Erc Working Papers in Economic,04/02, January 2004, <http://erc.metu.edu.tr/menu/series04/0402.pdf> (Erişim Tarihi:01.12.2006)
- [178] İçduygu, A. Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Uluslararası Göç Tartışmaları, TÜSİAD, Aralık, 2006 URL: www.tusiad.org.tr, Erişim Tarihi: 28.01.2007.

KAYNAKLAR

- [179] Bulutay, T., Türkiye’de Yüksek Öğrenimlilerde İşlendirme ve İşsizlik,Türkiye Ekonomi Kurumu, Tartışma Metni, 2005/16, URL: www.tek.org.tr, Erişim Tarihi:10.12.2006.
- [180] Research and Development Expenditure (% of GDP), The World Bank, URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [181] Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2020, TÜİK, URL: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679), Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [182] Infant Mortality, OECDStat, URL: <https://stats.oecd.org>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [183] Maternal Mortality, OECDStat, URL: <https://stats.oecd.org>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [184] Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2019 Haber Bülteni, Sağlık Bakanlığı, URL: <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/39024,haber-bulteni-2019pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [185] Life Expectancy, OECDstat, URL: <https://stats.oecd.org>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [186] Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2017, Sağlık Bakanlığı, URL: <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/31096,turkcesiydijiv1pdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [187] Bloom, D.E., Canning, D. and Sevilla, J. 2011., The Effect of Health on Economic Growth: Theory and Evidence, NBER Working Paper Series, No. 8587.
- [188] DPT., 2001. 8.B.Y. Kayıtdışı Ekonomi Ö.İ.K.Raporu.
- [189] Kats, L. F., 1992, ed Jakson Hole, Commentery:Human Capital and Economic Grawth, Policies For Long-Run Economic Growth, Federal Reserve Bank of Kansas City.
- [190] Kutlu, E. ve Eşkinat R., 2002. Dünya Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Vakfı Yayınları, no:150, Eskisehir.

KAYNAKLAR

- [191] Tansel A.,Güngör N.D., 2004. Türkiye’den Yurt Dışına Beyin Göçü:Amprık Bir Uygulama”. Erc Working Papers in Economic, 04, 02, <http://erc.metu.edu.tr/menu/series04/0402.pdf>, Erişim Tarihi: 01.12.2006.
- [192] Korkmaz, E., Gençlerimize Sahip Çıkamadık, Yenıçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/genclerimize-sahip-cikamadik-56813yy.htm>, Erişim Tarihi: 22.11.2020.
- [193] Güran, N. ve Aktürk, İ., Uluslararası İktisadi Kuruluşlar, Anadolu Matbaacılık, 1997, İzmir.
- [194] Nafsiger, E.W., 1997. The Economics of Developing Countries, Prentice Hall, Upper Saddle River, 1997, NJ.
- [195] David, P. A., 2001. Knowledge, Capabilities and Human Capital Formation in Economic Growth, New Zealand Treasury Working Paper, No:01/13.
- [196] Koç, E.,Yozgat’ın Sosyo-ekonomik ve Kültürel Durumu, Yozgat Bozok Üniversitesine Doğru, Yozgatlılar Birlik ve Dayanışma Vakfı Yayını, 2001, Ankara.
- [197] Enrolment Rate in Secondary and Tertiary Education, OECD, URL: <https://data.oecd.org/students/enrolment-rate-in-secondary-and-tertiary-education.htm>, Erişim Tarihi: 02.01.2020.
- [198] Karluk, R. Türkiye Ekonomisi, Birlik Matbaası, 1994, Eskişehir.
- [199] Szirmai,A., Economic and Social Development, Prentice, 1997, London.
- [200] Korkmaz E., Eğitime Miyobi Bakıyoruz, Yenıçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/egitime-miyobi-bakiyoruz-56175yy.htm>, Erişim Tarihi 29.12.2020.
- [201] Psacharopoulos, G., Returns of Education, Jossey-Bass, 1973, San Francisco.
- [202] Hogendorn, J. S., Economic Development, Harper Colins Publisher Inc., 1992, New York.
- [203] Krueger, A. B. and Lindahl,M., 2000, Education for Growth Why and for Whom?, NBER Working Paper, No:7591.
- [204] Eğitim Durumuna göre İşgücü, TÜİK İşgücü İstatistikleri 2019, URL: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33784>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.

KAYNAKLAR

- [205] Eğitim Durumuna Göre Yıl İçinde Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler, TÜİK Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri 2019, URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2019-33625>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [206] Bayar G., 2016, Türkiye ve Orta Gelir Tuzağı: Eğitimin Önemi, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 34,45-78.
- [207] Loser, C. and Sood, A. 2011, Breaking away from Mediocre Complacency to a Prosperous Future, Global Journal of Emerging Market Economies, 3, 1, 5–58.
- [208] Lehman, J. P., 2011, Turkey's 2023 Economic Goal in Global Perspective, Center for Economics and Foreign Policy Studies-Edam, Tartışma Kağıtları Serisi.
- [209] Lin, J. Y. and Treichel, V., 2012, Learning from China's Rise to Escape the Middle-Income Trap A New Structural Economics Approach to Latin America, Policy Research Working Paper, 6165, World Bank.
- [210] Jankowska, A., Nagengast, A and Perea J. R. 2012, The Product Space and the Middle Income Trap: Comparing Asian and Latin American Experiences, OECD Development Centre, Working Paper, No. 311.
- [211] Barro, R. J., 1998, Human Capital and Growth in Cross-Country Regression, Harvard University.
- [212] N. Öztürk, İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü, Sosyoekonomi, S.1, 2005
- [213] N. Canbolat, 2000. Türkiye'de Beşeri Sermaye Birikimi ve Ekonomik Büyüme, H. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, 18, 2.
- [214] Bassanini, A. ve Scarpetta, S., 2001., Does Human Capital Matter for Growth in OECD Countries? Evidence From Pooled Mean –Group Estimates, Economic Department Working Papers, No:01/282.
- [215] Barro, R.J., 2000. Education and Economic Growth, National Science Foundation&Harvard University.
- [216] Barro, R.J., Ed. Hole, J., Human Capital and Economic Growth, McGraw Hill, 1992, New York.
- [217] Mean Years of Schooling, UNDP Human Development Reports, URL: <http://hdr.undp.org/en/content/mean-years-schooling-males-aged-25-years-and-above-years>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.

KAYNAKLAR

- [218] Enrolment Rate in Education by Country, OECD, URL: <https://data.oecd.org/students/enrolment-rate-in-secondary-and-tertiary-education.htm>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [219] 2020 Yılı Bütçe Sunuşu, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, URL: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/18094404_2020_BUTCE_SUNUYU_17.12.2019.pdf, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [220] Eğitim Harcamaları İstatistikler, 2019, TÜİK, URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Egitim-Harcamaları-İstatistikleri-2019-33670>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [221] Government Expenditure on Education, The World Bank, URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [222] Erdem U., Üniversitelerde 73 bin 570 Suriyeli 2 bin Libyalı öğrenci Var, Hürriyet Gazetesi, 17.11.2020.
- [223] 2019 YKS Değerlendirme Raporu, ÖSYM, Eylül 2019, URL: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/GENEL/yksDegRapoweb03092019.pdf>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [224] 2018 YKS Değerlendirme Raporu, ÖSYM, Ağustos, 2008, URL: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/GENEL/YKSDeğrapor06082018.pdf>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [225] ÖSYM,2020 YKS Raporu Yayımlandı, Üniversite Sınavında En Başarısız İmam Hatipler, Sözcü Gazetesi, 30.11.2020.
- [226] Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA 2015 Ulusal Raporu, MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, URL: <https://odsgm.meb.gov.tr/www/2015-pisa-ulusal-raporu/icerik/204>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [227] PISA 2018 Türkiye Ön Raporu, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:10, Aralık 2019. URL: http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/03105347_PISA_2018_Turkiye_On_Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [228] PISA Nedir, PISA Neleri Ölçüyor, Ölçüm Kriterleri Neler, Sözcü Gazetesi, URL: <https://www.sozcu.com.tr/2019/egitim/pisa-nedir-pisa-neleri-olcuyor-olcum-kriterleri-neler-5486149>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.

KAYNAKLAR

- [229] PISA 2018 Results Volume I: What Students Know and Can Do. OECD, OECD Publishing, Paris.
- [230] Şirin, R. S., Yol Ayrımındaki Türkiye Ya Özgürlük Ya Sefalet, Doğan Kitap, 2015, İstanbul.
- [231] TIMMS Nedir, URL:<http://www.etkinyayinlari.com/uncategorized/timms-nedir%EF%BB%BF/>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [232] TIMSS 2019 Türkiye Ön Raporu, Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, No:15, Aralık 2020, URL: http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/08202713_No15_TIMSS_2019_Turkiye_On_Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [233] Uluslararası Matemematik ve Fen Eğilimleri Araştırması, eTIMSS 2019, URL: http://mmagimortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/16/14/752810/dosyalar/2019_01/07092217_1-_TIMSS_TanYtYm.pdf, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [234] Şanlı A., Matematik ve Fende Sıralamamız Yükseldi Aferin Çocuklar, Hürriyet Gazetesi, 09.11.2020
- [235] Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu 2019, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ankara Üniversitesi Basımevi, 2020, Ankara
- [236] Yükseköğretimin Muhtemel Getirileri, URL: <http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar.htm>, Kasım, 2005.
- [237] 2019-2020 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, URL: <https://istatistik.yok.gov.tr>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [238] ODTÜ URAP, Türk Üniversitelerinin Karnelerini Açıkladı, URL: <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/odtu-urap-turk-universitelerinin-karnelerini-acikladi-/1994960>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [239] URAP Nedir, ODTÜ URAP Ne İşe Yarar, URL: https://aciklisesinavsorulari.com/arsiv/urap_universite_rank_aka_demik_performans_derecelendirme.aspx, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [240] URAP Ranking by Academic Performance, URL: <https://www.urapcenter.org>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.

KAYNAKLAR

- [241] URAP Türkiye Özel Bölümü, URL: <https://newtr.urapcenter.org/>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [242] THE Dünya Üniversiteleri Sıralaması 2021: Listede 43 Türk Üniversitesi Bulunuyor, URL: <http://www.pervinkaplan.com/detay/the-dunya-universiteleri-siralaması-2021-listede-43-turk-universitesi-bulunuyor/13115>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [243] World University Rankings, URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [244] OMÜ Times Higher Education Sıralamasında Yeniden 1001+ Grubunda, UR: <https://www.omu.edu.tr/tr/icerik/haber/omu-times-higher-education-siralamasında-yeniden-1001-grubunda>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [245] Academic Ranking of World Universities, URL: <http://www.shanghairanking.com/>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [246] Girişimci Ve Yenilikçi Üniversite Endeksi Gösterge Seti, URL: https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/gyue_gosterge_set_i_2018.pdf, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [247] 2020 Yılı Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi Sonuçları, URL: <https://tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/2020-gyue-2020-print.pdf>, Erişim Tarihi: 03.01.2020.
- [248] Yök Üniversitelerin 2019 Yılıının Karnelerini Açıkladı, Tüm Alanlarda Gözle Görülür İyileşme Verilere Yansıdı, Yükseköğretim Kurulu (YÖK), URL: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/yok-universitelerin-2019-yili-karnelerini-acikladi.aspx>, Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- [249] Fırat, R., Yaşam Kalitesi mi, Yaşam Standardı Mı ? , Sivil Toplum & İletişim, Bahar 2005, 90. Sayı., URL: <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=679>, Erişim Tarihi: 25.04.2016.
- [250] Kılıç, C., Kimler İnsani Gelişmedeki İlerlemenin Dışında, Milliyet Gazetesi, 28.03.2017, URL:

KAYNAKLAR

- <http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/cem-kilic/kimler-insani-gelistirmedeki-2421574>, Erişim Tarihi: 11.04.2017.
- [251] Ergin, S., Cinsiyet Gelişme Endeksinde Fena akıldık, Hürriyet Gazetesi, 25.03.2017, URL: <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sedat-ergin/cinsiyet-gelisme-endeksinde-fena-cakildik-40406281>, Erişim Tarihi 19.04.2017.
- [252] Human Development Report 2016, United Nations Development Programme (UNDP), URL: <http://hdr.undp.org/en/2016-report>, Erişim Tarihi: 11.04.2017.
- [253] Kabaş, T. A., Sen'in Kapasite Yaklaşımına Göre Türkiye'de Yoksulluğun Boyutları, Ekonomik Yaklaşım, 17, 60-61, 77-92.
- [254] İslamoğlu, E., Yoksulluğun Kavramsal erevesi ve lm Yöntemleri, Ders Notu, Sakarya Üniversitesi.
- [255] Karaca, N. G., ve Gökçek, B., 2014. Türkiye ve Geçiş Ekonomilerinde ok Boyutlu Yoksulluk ve İnsani Gelişme, International Conference on Euresion Economies.
- [256] Doğanı E.M. ve Tatlı, H., 2014. İnsani Gelişme ve İnsani Yoksulluk Bağlamında Türkiye'nin Dünyadaki Yeri, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28, 1.
- [257] Human Development Report 2020 – Human Development and Anthropocene, URL: <http://www.hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2020>, Erişim Tarihi: 10.01.2020.
- [258] Gayri Safi Milli Gelir, URL: <http://www.investopedia.com/terms/g/gross-national-income-gni.asp>, Erişim Tarihi: 08.05.2016.
- [259] Aktan, C., 2002. Dünyada ve Türkiye'de Kadın-Erkek Eşitliği ve Cinsiyetlerarası Yoksulluk, Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Ankara:Hak-İş Konfederasyonu Yayını.
- [260] Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi, URL: http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikMeta.do;jsessionid=np0ZVyJGtTSnGZhQlQrMvZGnlChLt14L4yBQ7dLfQ0rGlkpMGGLh!1863195282?istab_id=9030, Erişim Tarihi: 27.04.2017.
- [261] Korkmaz, E., Kadın Haklarının Neresindeyiz, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/kadin-haklarinin-neresindeyiz-48331yy.htm>, Erişim Tarihi: 10.01.2021.

KAYNAKLAR

- [262] Korkmaz, E., Kadın Hakları Lafta Kaldı, Yeniçağ Gazetesi, URL: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/kadin-haklari-lafta-kaldi-57900yy.htm>, Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- [263] Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi URL: http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=9030, Erişim Tarihi: 27.04.2017.
- [264] Öndeş Ö., Eğitimde kalkınmışlıkta 71'inci sıradayız, Hürriyet Gazetesi, URL: <http://www.hurriyet.com.tr/egitimde-kalkinmislikta-71inci-siradayiz-40565218>, Erişim Tarihi 03.11.2017.
- [265] Çalışkan, Ş., 2010. Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk, Sosyal Siyaset Konferansları, 59, 2, 89-132.
- [266] Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016, TÜİK, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21584>, Erişim Tarihi: 18.09.2017.
- [267] Süzer, E., Ekonominin Çarkları Yine Zengine Çalıştı- Emekliler Fakirleşti Gelir Uçurumu Arttı, Sözcü Gazetesi, 19.09.2017.
- [268] Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2019, TÜİK, URL: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33820>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [269] Gayrisafi yurtiçi hasıla, iktisadi faaliyet kollarına göre cari fiyatlarla Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, III. Çeyrek: Temmuz - Eylül, 2017, URL:<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24569>, Erişim Tarihi: 12.12.2017.
- [270] Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2019, TÜİK, URL: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33671>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [271] Sönmez, M., Sanayinin Sorunları ve Analizleri (XXII)-Sanayide Küçülmeye Doğru, Mühendis ve Makine Dergisi, cilt 57, sayı 683, 22-31, Aralık 2016.
- [272] İşgücü İstatistikleri Şubat 2017, URL: <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24941>, Erişim Tarihi: 15.05.2017.
- [273] TÜİK İşgücü İstatistikleri, Mayıs 2017, URL: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24630>, Erişim Tarihi: 15.08.2017.

KAYNAKLAR

- [274] TÜİK İşgücü İstatistikleri, Ağustos 2017, URL: <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24633>, Erişim Tarihi: 12.12.2017.
- [275] İşgücü İstatistikleri, Mayıs 2017, TÜİK, URL: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24630>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [276] Bir Dağılımın Eşitsizlik Ölçüsü - Gelir Dağılımı (Gini Coefficient, Lorenz Curve) URL: <http://www.abdullahkise.com/2016/11/bir-dagilim-esitsizlik-olcusu-gelir.html>, Erişim Tarihi: 12.12.2017.
- [277] Ertek, T., Temel Ekonomi (Basından Örneklerle), Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., (Genişletilmiş 4. Baskı), İstanbul, Eylül 2016.
- [278] Gini Şişeden Çıktı, URL: <http://www.mahfiegilmez.com/2013/09/gini-siseden-ckt.html>, Erişim Tarihi: 22.12.2017.
- [279] Gini Katsayısı ve Türkiye Örneği, URL: <http://piyasarehberi.org/ekonomi/83-gini-katsayisi-ve-turkiye-ornegi>, Erişim Tarihi: 26.02.2016.
- [280] Gini Coefficient by Country, OECD.Stat Income Distribution Database, URL: <https://stats.oecd.org/>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [281] P90/P10 Ratio by Country, OECD.Stat Income Distribution Database, URL: <https://stats.oecd.org/>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [282] P80/P20 Ratio by Country, OECD.Stat Income Distribution Database, URL: <https://stats.oecd.org/>, Erişim Tarihi: 01.02.2021.
- [283] What Are the World's Saddest (and Happiest) Countries, URL: <https://www.cato.org/commentary/what-are-worlds-saddest-happiest-countries>, Erişim Tarihi: 15.04.2021.
- [284] Eğilmez, M., 2021 Yılı Başında Türkiye Ekonomisinin Görünümü, URL: <https://www.mahfiegilmez.com/2021/01/2021-yl-basnda-turkiye-ekonomisinin.html>, Erişim Tarihi: 15.04.2021.
- [285] Eğilmez, M., Sefalet Endeksi ve Türkiye, URL: <https://www.mahfiegilmez.com/2018/06/sefalet-endeksi-ve-turkiye.html>, Erişim Tarihi: 15.04.2021.
- [286] Türkiye Sefalet Endeksi Sıralamasında Tırmanıyor, URL: <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-sefalet-endeksi-siralamasinda-tirmaniyor>, Erişim Tarihi: 15.04.2021.